

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemani veljaja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemani veljaja: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/2 3. uri popoldne.

Štev. 170.

V Ljubljani, v sredo 29. julija 1885.

Letnik XIII.

Katoliški centrum v Avstriji?

To prašanje razpravljajo sedaj listi raznih jezikov, iz raznih stališč. Nekaterim konservativnim listom, — tako zvanih liberalnih tukaj ne omenimo, se tak centrum zdi nepotreben, avstanomistom celo nevaren, nenemškimi narodom Avstrije zelo sumljiv. Iz etičnega stališča se, res da, ne dá ugovarjati zoper tako stranko, Avstrija je po večini svojih prebivalcev katoliška, pod zastavo katoličanstva je slavna postala, nje najslavnejša doba je bila ravno ta čas, ko je razvijala katoliški prapor. Recimo še: katolizem združuje, nejevera pa razdružuje; vsaka država mora imeti kak ideal, kakšen smoter, po katerem teži, kakšen smoter pa je viši, kakor biti varh katoličanstva? Tudi bi lahko rekli: Iščite najprej božjega kraljestva in njegove pravičnosti, vse drugo vam bode privrženo! Pravi katolik ne more biti nestrpen do drugih narodnosti, toraj tudi nenemški narodi ne morejo straha imeti pred katoliškim nemškim središčem? To bi bilo iz doktrinarnega stališča. Kako pa bi bilo to v dejanji? Ali mar niso zastopani katoliki v državnem zboru na Dunaji? Ali gré zaradi negotovega popustiti to, kar sedaj imamo, toraj gotovo zavreči zaradi negotovega? To je vprašanje, ki se vsakemu vsiljuje, ki ima pred seboj blagor Avstrije, srečo in zadovoljnost raznih narodov, ki združeni živé pod katoliško vladarsko rodovino, ki je bila do danes in kakor upamo, tudi zanaprej ščit in bramba katoliški cerkvi. Ako gledamo na to, kar se je dosihmal zgodilo v državnem zboru, ne moremo reči, da bi bila desnica državnega zbora, dasiravno se ni imenovala katoliško središče, sovražna katoliški cerkvi. Vprašanje je le to, ali se ne bode vse to, kar se ima doseči, mir in sprava, med narodi lože doseglo, ako ostane konservativna stranka v državnem zboru pod tem imenom kakor je bila dosihmal? Se vé, da je na to težko odgovoriti, posebno pa takim, ki državni zbor poznajo le iz časnikarskih poročil. — Zaradi tega poslušajmo, kar o tem pišejo „Tirol. Volksblatt“ dne 22. t. m.

morda se oglasi kdo, ki razmere v državnem zboru pozná iz svojega nazora. Članek se glasi: „Mogoče, da se mimogredé, — za nekaj časa ohrani in pri življenji ostane stranka, ne da bi v dejanje stopilo nje načelo, ne da bi jo oživljala sama notranja misel.“

Ne dá se pa misliti, da bi politična stranka dosegla vspehov in dolgo vstala življenjetvorna, ktera sama ne vé, kak je smoter nje obstoja, kak je vzrok nje začetka.

Ne pozna pravega stanja, niti pravih razmer, kdor v politiki vso situacijo povzema v besede „vladi prijazen, ali vladi neprijazen“.

Že tak poskus kaže, da je daleč zašel na navzdolni poti oportunitizma, — „fait accompli“, t. j. na poti dovršenih dejanj.

Stanje do vlade ni načelo, marveč dejanstvena razmera, uradna, na po okoliščinah in dejavnih trenutjih, kateri so včasih res silni, ki pa vendar pri katoliškem politiku ne smejo nikdar v stran se potisniti in od zad postaviti velika načela katoliško-konservativnega nazora o svetu in časnosti.

To je nekako prokletstvo našega hitro živečega časa, da dovršena dejanja za dejanji poganja kakor mehurje na površje, med prasketanjem in vrenjem je povsje tako vznemirjeno in tako kalno, da večkrat najboljši in najmodrejši na dno ne morejo videti, in gledajo razburjeno, premikajoče površje, pozabijo večkrat dna, tal večnih resnic in nespremenljivih načel. Nam vernim katolikom besede: avtonomno, centralistično, vladi prijazno, vladi nasprotno niso načela, naznanijo nam le sredstvo in pota, da dosežemo smoter, da se vresniči kak princip.

A dobro se čuvajmo, da nam na dolgem potu h konečnemu namenu taisto ne zgine s pred oči in da nimamo postaj vmes za cilj našega potovanja.

Verni katoliški politikar ne more imeti drugega namena, nego pripomoči, da se vresniči namen Božji v izveličanje človeštva v delokrožji bistvenih državnih oblik in v okviru zgodovinskega razvoja.

Gotovo ne smé časnega zanemarjati, gotovo

mora računati in se ozirati na socijalne in družbinske razmere, gotovo se more prizadevati za časni blagor državljanov, kar le moč za najboljši, mora delati na to, da se polajša stiska, zmanjša davek, odpravijo napačnosti — ker človek je iz duše in telesa. A nikdar ne smé pri tem pozabiti na dušo, nikdar ne smé časni blagor pospeševati večnemu na kvar in škodo, naj že pri tem doseže največje narodne vspehe, najugodnejše denarstveno stanje, naj doseže po zvezah in kompromisih najskrajnejšo političsko polnost moči za-se in za svojo stranko, ako pa pri tem pozabi na višje dušne skrbi in dolžnosti, naj je političski veleum, a nehal je biti katoliški politik.

Kaj je bilo tisto, ki je od l. 1848 po avstrijskih planinskih deželah katoliško politično gibanje vodilo in vtémeljilo, kaj je bilo tisto, ki je družilo posamezne niti v trdni zvezček, kaj je bilo tisto, ki je, rečemo z besedo, vstvarilo monarhično-konservativno stranko kljub liberalnemu deročemu in umstvenemu gibanju? Katoliška misel! Katoliški princip! Bramba vere, katoliškega življenja, najsvetejše, kar imamo na tem svetu.

Kdor je pazljivo prebral „silabus“, gotovo je občudoval pri papežu Piju IX. globoko misel, že tačas je on slutil, kako nevarno torišče, kako polzka so tla modernega parlamenta za katoliškega politika, ker ima tukaj s stvarnimi silami (številom in množtvom) braniti nadnaravne resnice.

Znabiti ta spomin ni napačen v tej dobi, ko nam naši političski zavezniki kličejo: „Nehajte biti konservativni, bodite avtonomisti“, v tem trenutju, ko se zaradi raznih nazorov v zgolj materijelnih vprašanjih, n. pr. pri severni železnici, obsojajo politiki v načelih stanovitni, v katerem se je zaradi strastnega osebnega boja pozabilo, da se liberalni šoli le en kamen ni odlušil iz zida.

Pozabimo enkrat sebe in spomnimo se stvari!

LISTEK.

Pulj.

(Pietas Julia, Colonia Julia, Pollentia Herculanea.)

(Opisal J. Ravnikar.)

Znano je v obče, da zemljepisne zgodovinske črtice posameznih krajev slovenskemu občinstvu kot berilo jako vgajajo, poleg tega se pa tudi z enakimi opisi širi domoljubje med narodom. Ker je današnji „Pulj“ za vse Avstrijance — posebno pa Slovane — jako važno mesto, in kolikor je meni znano, še nimamo o njem obširnega opisa, naj mi bo toraj dovoljeno na tem mestu spregovoriti kaj več o njem. Imel sem že sam večkrat priliko mesto opazovati; lansko leto pa sem dobil o njem več zanimivih podatkov.

a) Zemljepisni del.

Pulj (Pola) je danes najznameniteje mesto v Istri; ima največ prebivalcev, kjer je tudi glavna luka (pristanišče); tam so spravljene naše velikanske ladije in druge priprave za vojsko na morji. Pulj je posebno znamenit zaradi dragocenih rimskih starin, kajti bil je že za časa „Rimljanov“ velik in slaven,

dokaz temu, da se je noter do današnjega časa iz one dobe ohranilo mnogo spominkov.

Pulj se razprostira na jugo-zapadni strani istrskega poluotoka na notranjo stran prostranega zaliva. Ta zaliv (kanal Puljski) okrožujeta od obeh strani dva daleč v morje se raztegujoča rta, na vsakem stoji močna trdnjavnica, ktera brani vhod v zaliv. Trdnjavnica na desni strani se imenuje „Marija Lujza“, a ona na levi „Kristusova“ (Christo). Vhod sam na sebi v zaliv ni širok; meri samo 3/4 morske milje. Če se pelješ v majhnem čolniku dalje po morji od zaliva naprej, vidiš nekoliko nižje pred seboj tri otoke, ki delé zunanji zaliv od notranjega, ali bolje rečeno, Puljski zaliv od same luke Puljske. Srednji otok se imenuje „Francov otok“ (v prejšnji dobi so ga imenovali otok sv. Andreja, potem Napoleonov otok), sedaj stoji na njem močna trdnjava istega imena. Ko so to trdnjavo gradili, so našli mnogo rimskih starin, med njimi tudi nagrobni kamen „Krispa“, prvorojenca cesarja Konstantina, ki so ga l. 326 po Kr. na očetovo povelje umorili. Severni mali otok z imenom sv. Katarine in južni sv. Petra. Od vseh teh treh otokov se ti pokaže krasen razgled. Pred seboj vidiš prostorno kotlino — Puljsko luko — celo mesto Pulj, ki se razprostira ob morji v iztočenem polukrogu; zadej na griču mestni grad (Castell); od leve

strani se ti pokaže ogromni rimski amfiteater ali arena (hrvatsko ljudstvo iz okolice ga imenuje „Divičgrad“), ki se lepo vzdiguje proti nebu pod oblaki; a v sredi kotline tikoma mesta se vzdiguje iz morja „Maslinov“ (oljkinji) otok z mnogobrojnimi zgradbami za vojsko na morji. Okrog in okrog morske obali molé na kviško večje in manjše hiše; v sredi med hišami pa stoji že zgoraj imenovani grad, od koder vidiš pri lepem vremenu in mirnem morji na južni strani pristanišča, kjer je tudi pomorski arsenal, razna poslopja in brezštevilno ladij, kakor v kakšnem zrealu.

Pulj iz rimske dobe.

Da bi se laže seznanili v današnjem Pulju, ga hočemo najpred popisati, kakošen je bil za časa rimskega gospodstva. Ne sama luka, ampak tudi ves Puljski zaliv je bil takrat obdan z zelenimi in rodovitnimi holmci, kjer so poleti ob hudi vročini prebivali imoviti prebivalci iz mesta v lepah hišah (vilah). Tudi na otokih je stalo mnogo lepih hiš in vil (gradčev). Ako si prišel v luko, si najpred zagledal obzidje, ktero je stari in novi Pulj obdalo noter do novejših dobe od morske in kopne strani. Iz mesta je vodilo k morji šest vrat. Iz obzidja so se vidile vse višje hiše, pa tudi tiste, ki so stale blizu mestnega gradu; nad vse hiše so se pa vzdigovali mnogo-

Politični pregled.

V Ljubljani, 29. julija.

Notranje dežele.

Grof Taaffe s svojimi poskusi ni še pri kraju. Vidoč, da se mu do sedaj ni še hotla posrečiti tolikanj zaželjena sprava med narodi, prijel se je z dušo in telesom nove ideje, s pomočjo katere misli spravo med narodi po sili vpeljati. Čujte kako: Sedanjemu samoupravno večino misli ob moč spraviti s tem, da misli ustanoviti **mednarodni konservativni klub** iz nje, v katerem bo imel konservativizem izključljivo prvo mesto, narodnost pa nobenega ne! Konservativizem in avstrijska zavest, tako računajo pristaši grofa Taaffeja, sta porok, da bodo v omenjenem konservativnem klubu vse tožbe prenehale in z njegovo pomočjo tudi po državi. Ker klub ne bo naroden, temveč političen, pečal se bo v prvi vrsti tudi le s političnimi in še le po tistih tudi toliko z narodnostnimi vprašanji, kolikor se bo to političnim prilagajalo. S tem mislijo se ogniti vsem mednarodnim prepričanjem in sprava bo storjena, kakor bi z neba padla. Klubu bodo tudi pristopili vsi tisti Nemci, ki so se sedaj od Veliko-nemcev odkrehnili in pa — vsaj tako se nadajajo — tudi vsi oni Slovani, ki so bolj konservativni, kakor pa samoupravni. Ali bo iz tega kluba kaj prida za nas, se danes še ne dá povedati. Klub bo, kolikor se mu do sedaj vidi, vseskozi vladno sredstvo, s katerim ona v bodočnosti misli brzdati politično-pregrešno pozevanje narodov. Klub se bo toraj v prvi vrsti osnoval vladni in ne naroden na ljubo in skoraj smemo tudi reči, da — na korist. Toraj namen za klubovo osnovo ni drugi, kakor obema strankama, slovanski in nemški, tolikanj vpljiva iz rok izviti, da bo potem vlada lahko z njima postopala, kakor ji bo ravno drago, ne da bi bila na to ali na ono vezana. A se bode li potem takem mir dosegel in prepričanje med narodi zatrl, je pač drugo vprašanje. Narodnost slovanska potisnila se bo pa še bolj v kot in bo na tistem solze točila, kakor se to že danes z njo godi. Kaj pa z zatiranjem Nemcev, na katero je v poslednjem času še vlada vrjela in njim na ljubo nov klub osnovala? Nič drugega, kakor žaljena njihova samopašnost, ker vidijo, da so se tudi Slovanom brenile nekatere drobtine in to jih ravno sree boli, da o zatiranju vpijejo. Da bi Slovani s pomočjo novega kluba več ali vsaj toliko dosegli, kolikor so Severo-Slovani brez tistega s pomočjo dosedanje samoupravne večine dosegli, danes še jako dvomimo edino iz tega vzroka, ker bo to vladni klub; v Avstriji je pa do sedaj še ni bilo vlade, da bi bila Slovanom na ljubo kaj storila, saj jim še tega ne dá rada, kar bi jim dali morala po božjih in državnih pravicah.

Predznost veliko-nemcev presega v Avstriji že res vse meje in to zato, ker se jim je kakor spridenim otrokom vse dovoljevalo, kar so hotli. Pisali smo pred nekoliko dnevi med domačimi novicami, da je vlada v Grazi razpustila politično društvo „Deutscher Verein“, kakor smo tedaj navedli zaradi tega, ker je prestopil svoj delokrog. Danes nam je o tistem prestopu nekaj več znanega. „Deutscher Verein“ nesel je v Rogatec svojo zastavo na prodaj, kjer je hotel svoje navdušenje in ljubezen do nemškega cesarja Viljema in njegovega kancelerja Bismarka s tem pokazati zbranim tujcem v ondašnjih kopelih da bi jim bil rad zapel „das Deutsche Lied“. Oskrbništvo kopeli jim je pa reklo, da ondi ni prostora za „deutsches Lied“ in je pri tem tudi ostalo. Na to so člani tistega nemškega društva naročili svojim prijateljem pozvedovati, ali so Slatinski kopeljski računi, dohodki in stroški itd. v redu; dalje da naj se nemškemu društvu sporoči, ali Slatinska kopel tudi davek v redu plačuje. Ta nezaslišana predznost

prišla je na ušesa cesarskemu namestništvu v Grazi in tam so rekli prav po česki: „basta fidla, zadosti je Vaših komedij, razpuščeni ste!“ To je bil jako pravičen korak, ki bo ob enem tudi Slatinske kopeli obvaroval veliko-nemškega šovinizma. Kam bi prišli, če bi povsod same frankfurtarice visele? Saj bi si Nenemec po tem takem še v kopeli ne upal, ako bi ne hotel že kar naprej prisesti na nezmotljivost „N. fr. Pr.“ in „Deut. Ztg.“ in pa edino pravi pesni „die Wacht am Rhein“ ter „das deutsche Lied“.

Vnanje države.

V **pruskem deželnem zboru** stavila bo pruska vlada predlog, da naj se število srečkov za pruske državne loterije podvoji. Še le potem, če se bode ta predlog sprejel, predlagala bode vlada kroni do sedaj še ne potrjeno postavbo v potrjenje, na podlagi katere bode na Pruskem dovoljeno tudi v nepruskih loterijah igrati. Čudno! Loterija, naj bo pruska ali nepruska, morala bi se vsaka odpraviti, ktera je ustanovljena iz tega namena, da bi človek dobil v nji. Res je, da najde tu pa tam slepa kura dobro zrnje v podobni majhne ternice; koliko pa je število goldinarjev, katero se leto za letom loterijski igri žrtvuje. Prav nič boljše kakor mala loterija, kamor revež svoje krvavo zaslužene groše nosi, niso velike loterije, kjer si človek za 3 gld. že lahko ogromno bogastvo celih sto tisoč goldinarjev kupi, če namreč glavno dobitko zadane. Koliko pa je takih, ki se o pravem času pobrigajo, ali so res kaj zadeli ali ne? Mnogokrat še tisto, kar se zadene, ostane bankinim zavodom v dobiček. Naj bi si vsak tiste groše ali goldinarje, katere misli na terno dati ali pa „los“ za nje kupiti, ki nikdar prišel ne bo, rajši na stran deval, bo mnogo prej in gotovo ter pošteno terno zadell!

Nedeljsko praznovanje in židovstvo, dela jim posebno na Nemškem jako veliko preglavico. Nimajo ga modrijana, ki bi jim povedal, kako da naj uravnajo to praznovanje, da bo za oba dela prav. Kristijanov je na Nemškem blizu 45 milijonov, židov 6 do 7 sto tisoč in obojim je verska svoboda postavno zabilježena. Žid praznuje svojo soboto, kristijan je prepovedano v nedeljo svojo obrtnijo izvrševati, če ni neogibno za življenje potrebna. Ta prepoved pa ravno židom dobiček tako rekoč v žep meče. Zunanji ljudje pridejo navadno le ob nedeljah v večje kraje, kjer imajo službo božjo, po tisti pa potrebno nakupijo. Recimo, da sta dva trgovca v enem takem kraju, prvi žid, drugi kristijan, ki mora svojo prodajalnico v nedeljo zapreti. Kaj je toraj bolj naravno, kakor da pojde vse k židu. Temu bi se bilo že lahko ogniti, če bi se za vse trgovce sploh nedeljsko praznovanje postavno vpeljalo. Temu bi se pa židje kar trumoma vpri, ker bi zgubili vsak teden dva dni za barantijo, svoj praznik, soboto namreč in pa naš — nedeljo. Od kar se je po večem delu Evrope vpeljala verska enakopravnost, so židje povsod na boljsem, ker jih naše nedeljsko praznovanje ne veže. Ker pa tudi med židi stara gorečnost do posvečevanja sobotnega dne že vidno pojema, bodo kmalo za cel dan memo nas na boljsem. V soboto bo prodajal, ker prodajajo drugi, da ne bo škode imel, v nedeljo pa zato, ker ga kristijanska postava ne veže. Razvidno je, da bo židovsko vprašanje Evropi še sive lase v glavo stavilo, v zahvalo, da ga je spravila na dnevni red!

Letošnje leto je za splošne velike volitve jako pomenljivo. Po treh velikih državah spravilo je, oziroma se le bo **volitve** za zastopništvo v državnih zborih na dan. Najprej imeli smo v Avstriji volitve za državni zbor, za temi pridejo na vrsto Francozi meseca septembra in pozno v jeseni, meseca novembra, pa na Angleškem, kedar se bo še le prav za prav pokazalo, kdo je močnejši, konservativci ali liberalci. Zanimive bodo volitve na Francoskem, kjer se bodo poslužili zopet volilnega reda po listinah in pa na Angleškem, kjer bodo volili

tudi deželani. Ostanimo nekoliko pri Angležih. Dva milijona kmetov bo letos stopilo prvokrat k volilni mizi. To je dosedanjim volitvenim prerokom račun popolnoma zmedlo in nihče ne more vedeti, kako se bodo volitve izvršile. Vsled tega je tudi jako dvomljivo, kdo bo ostal na krmilu, ali Salisbury ali pride zopet Gladstone. — Na Francoskem so letošnje volitve tudi jako pomenljive. Pokazale bodo, ali so Francozi republike že siti ali ne. Kakor do sedaj ondi finance kažejo, se monarhisti še nimajo preveč nadjati do večine, čeravno bi taka izvolitev nemogoča ne bila. Ob sličnih okoliščinah, kakor so današnje, zmagali so monarhisti leta 1795, 1798, 1800, 1848, 1851, toda žalostna bila je vselej posledica tistih volitev. Prekrat na prekrat se je vršil in kri je tekla potokoma. Tudi sedaj se republikanci z lepo ne bodo odpovedali državnih oblasti in le s silo jo bodo spustili iz rok.

Rumunski židje trdijo, da se jim krivica godi po Valahiji, kjer so vednemu preganjanju in zatiranju razpostavljeni. Da se temu svojemu žalostnemu položaju umaknejo, poslali bodo deputacijo v London do ministra Salisburyja, katerega bodo za pomoč prosili. Na podlagi takih novic in pa lamentacij, kakor jih o najnovejšem preganjanju tu in tam židovski časniki pišejo, bi človek mislil, da se mora po globoki Rumuniji dandanes nekaj podobnega goditi, kakor v Jeruzalemu ob času velikega obleganja. Jako bi se motil, kdor bi tako sklepal. Vse, na kar se toliko razupita židovska preganjanja po Rumuniji opirajo, je to, da opeharjeni Valahi tu pa tam kakemu nesramnemu židovskemu oderuhu kožo prestrojijo, ali pa da sodnik zapeljan po krivični (?) objavi kakega za 24 ur v senco spravi. Angleži se bodo izvestno dvakrat in trikrat premislili, preden se bodo odločili, da bi šli v Rumunijo mir delat. Saj bi jih pa tudi rumunska vlada kaj lepo pogledala za tako predrznost. Angleži imajo pred svojim pragom v ravno tem oziru tolikanj smeti, da jim ni prav nič treba drugam brskati hoditi. Le pri Ireih naj poprej vpeljejo boljše odnošaje, pa bo vse dobro. Židje v Rumuniji so gospodje proti ubogim Ircem in pravi zatiranec v divji Valahiji je pač le Rumunec sam, kateremu židovska pijavka srčno kri pije. Če bi se židom ondi res tako hudo godilo, pač bi ne drli vsi tje kaj doli. Posebno iz Rusije se jih je v poslednjem času jako veliko ondi naselilo in vsem se vrlo dobro godi. Sicer bi pa za Evropo prav nobena nesreča ne bila, če bi se židi enkrat maščevali ter iz Evrope v Azijo, ali če tudi v Kongo potegnili.

Rim in Carigrad, Kahira in Aleksandrija si bodo oddahnili, če si že niso; kajti ni ga več, ki jim je dan na dan z golim mečem žugal, kedar ž njimi v dotiko pride. **Mahdija** ni več! Šel je v krtovo deželo, kamor pojdemo vsi za njim, le da ne vsi enako! Mahdija so kozé pobrale. Če je res, kar se o njem pripoveduje, je končal svoje valovito življenje v Omdurmanu blizu Chartuma in si je sam naslednika izvolil v osebi Abdulaha, katerega je za kalifa postavil. Ta smrt bo Angležem ljuba, kakor pol Sudana, katerega si do sedaj še niso mogli podvreči, kajti pretresla bo vse dosedanje Mahdijevo delo v svojem temelju. Njegovi privrženci bodo videli, da je Mahdi več obljubil, kakor pa mu je bilo spolniti mogoče, da jih niti pred Kahiro ni pripeljal, ter bodo jeli jako dvomiti nad njegovim „božjim poslanstvom“. Sploh je med njimi raztresena vera, da pravi Mahdi ne bo prej umrl, dokler ne bo svoje naloge, tikajoče se popolnega dovršenja božjega razodenja med Turki, strogo dovršil, kar se temu ni prav nič posrečilo. O smrti njegovi pa ljudje s tako gotovostjo govoré, da celó nekatere poznati hočejo, ki so bili pri Mahdijevem pogrebu. Bomo še malo počakali, potem še le verjeli.

V **Meksiki** je vladi denarja zmanjkalo in je bankerot napovedala. Primanjkljaj znaša več nego 25 milijonov dolarjev in je nastal vsled tega, ker

brojni paganski tempeljni, od katerih se je eden do današnjega časa skoraj nepokvarjen ohranil. V severnem kotu luke je stal tempelj „Venere“, blizu mestnega obzidja in velikanskega „amfiteatra“ (rimškega gledališča), ki je pa stal zunaj mesta. Vrata, ki so zraven imenovanega tempeljna vodila v mesto, so se imenovala „Porta Junonia“. Tem nasproti na jugu se je videla streha „Jupitrovega“ tempeljna, a še nekoliko niže sta stala dva tempeljna, eden posvečen „Avgustu“ in „Romi“, drugi pa „Diani“. Ta dva poslednja tempeljna sta bila po obliki in velikosti popolnoma enaka, med njima se je pa razprostiral na nekoliko vzvišenem ovinku „forum“ (trg) patricijski, okrašen s krasnimi mramornimi kipovi rimskih cesarjev: „Nerona“, „Klaudija“, „Marka Aurelija“, „Antonija“ in drugih. Dvanajst korakov niže je pa stal nekoliko prostornejši plebejski „forum“, tudi poln cesarskih kipov (spominkov).

Ta „forum“ je bil središče mesta in poln življenja. Od morja se ni videlo na „forum“, ker sta oba tempeljna bila za polovico mestnega obzidja višja. Od teh tempeljn se je videl „kapitolij“ (mestni vtrjeni grad), ki je stal na griču, ravno tam, kjer je sedanj grad. Kapitolij je bil lep in je

imel podobo raztegnenega kroga ali „elipse“, obdan z dvojnimi obzidjem in trojnimi vratmi. Najbrže je stal v sredi mesta, ki se je razprostiral v krogu okoli griča. Iz kapitolija so peljale skozi trojna vrata tri glavne ulice po celem mestu noter do glavnih mestnih vrat.

Dvojna glavna mestna vrata so bila na južni strani mesta. V južnem delu mesta je stal velik in lep tempelj „Minerve“ tikoma pri morji, tam, kjer je kasneje stala opatija „Virgine del Canneto“, a kjer je bila do najnovejšega časa pošta. Ne daleč od onega tempeljna so bila južna Puljska vrata, „porta Minerva“ ali „porta aurea“. Imela so tri uhode: srednji za vozove, stranska dva za pešce. Idoč skozi ta vrata si prišel do prekrasnega „Sergijevega slavoloka“. Ta spominek se je srečno ohranil kljub vsem nezgodam, ki so mesto zadevale v teku časa, in je eden najdragocenjenih od vseh, kolikor se jih je do danes ohranilo, s katerim se Pulj sme ponašati. „Porta Minerva“ je bila na južnem kraju mesta. Do te se je razprostiralo na vznožji griča „Zara“ gledališče „Teatro Julia“, — v katerem je imelo 10.000 ljudi dovolj prostora. Od tega gledališča so vzeti štirje veliki stebri, ki kin-

čajo še sedaj veliki altar cerkve „delle Salute“ v Benetkah.

Idoč preko mestnega obzidja proti iztoku, si prišel zopet do enih glavnih vrat, imenovanih „Porta Gemina“. Skozi te je vodila ulica do kapitolija iz mesta do vojne ceste, ktera je zopet šla k Raškemu zalivu. Zraven teh vrat, ali nekoliko bolj proti jugu so stala še „Herkulova“ vrata (Porta Herculeae), za ktera se ne vé natanko, so bila li mestna vrata, ali samo duri, skozi ktera si prišel v „Herkulov“ tempelj. Od vrat „Porta Gemina“ je zopet obdajalo obzidje iztočno stran mesta noter do vrat „Porta Junonia“ na severu.

Staro mesto Pulj se ni samo na notranjo stran obzidja razprostiralo; tudi zunaj mestnega zida je stalo med zelenimi vrtovi več predmestij, kjer so bivali sami robi in prostaki.

Pulj v novejši dobi.

Ko se pripelješ na morji v Puljsko luko, zapaziš na severu „Maslinov“ otok in zidano obrežje (Quai), ki okrožuje celo mestno luko. Na severnem delu mesta stopiš na suho; ta kotlina je trgovska luka; južna stran luke se rabi izključljivo za vojno

so 37% dohodkov železnicam za podporo dajali. Predsednik Diaz misli rešiti, kar bi se še rešiti dalo in je železnicam podporo odtegnil, uradnikom pa plače na polovico znižal. Da je železnicam podporo odtegnil, pritisnil je hudo ameriške spekulante, ki so dotične železnice zgradili. Pričakuje se tudi, da bo nacionalna banka v Meksiki vstavila svoja plačila. Tisti, ki bodo največ zgubili pri državi, so angleški kapitalisti, ki bodo pa vendar še marsikaj lahko rešili, če bodo zadovoljni s predlogom, da bi se skupni državni dolg zjedini na 35 milijonov na prav nizke obresti. Narodni kongres mehiški je predsednika za tako finančno operacijo že pooblastil. Zguba bo že precej občutljiva, ki bo angleške kramarje ondi zadela, kajti vsega državnega dolga skupaj ima Meksika letos za 144 milijonov v srebrnih dolarjih (4 franka 35 cent.) in je od tega 95 milijonov v angleških rokah.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 27. julija. (Cerkveno žegnanje pri sv. Jakobu v Ljubljani), o čemur je „Slovenec“ v št. 168 omenil, se je praznovalo z vso slovesnostjo. Razun ozaljšave z mnogimi cveticami in rastlinami, s prelepim dragocenim cerkvenim opravom, veliko razsvetljavo, je bil najlepši kinč: veliko število pobožnega ljudstva, ki je od jutra do poznega večera svoje srce k Bogu povikševalo.

Sv. maše so se opravljale od 4. ure zjutraj do opoludne na sv. Jakoba dan in v nedeljo.

V soboto ob dveh popoldne so zvonovi slovesno oznanovali faranom in celemu Ljubljanskemu mestu pričetek odpustkov, ktere so sedanji sv. oče papež Leon podelili vsled najdenja svetinj sv. apostola Jakoba in njegovih učencev v Komposteli na Španjskem. Tudi ima ta mestna farna cerkev (partikelj) košček svetinje tega velikega apostola, ktero je pokojni milostljivi gospod škof Baraga gospodu Francu Hrovatu, kot župniku te farne cerkve podelil, in ktero je ta kasneje, ko je kot vodja avstrijskega zavoda v Jeruzalemu bival, seboj imel in na ravno istem kraju, kjer je bil sv. Jakob obglavljen, med cerkvenimi molitvami in daritvijo sv. maše izpostavljeno imel. Po svojem dohodu v Ljubljano jo je podaril cerkvi. Ta svetinja se je dajala pri darovanju poljubovati, sicer je pa bila izpostavljena na strani velikega altara celi dan.

Ob šesti uri zjutraj je bila slovesna nova maša ki jo je služil č. g. Jožef Kramarič. Proti deveti uri so naznanili zvonovi prihod premilostnega gosp. knezo-škofa, kteri so bili pri glavnih cerkvenih vratih po č. g. mestnemu fajmoštru Rozmanu in drugi gg. duhovnikih sprejeti in v sprevodu peljani k velikemu altaru. Po dokončani molitvi pred sv. Rešnjem telesom so se podali premilostni gospod knezo-škof na leco in v tehtnem, ginljivem govoru so razlagali, da danes tukaj praznujemo dvojni god skupaj, god sv. Jakoba in sv. Ane, matere Božje porodnice, kako se strinjata vkup v enem pomenu, namreč v Kristusu Izveličarju našem, kteri je začetek in konec, ter navzoče potrdovali, da morajo biti stanoviti v sv. veri ktero smo sprejeli v zakramentu sv. krsta in pri sv. birmi po znamenju svetega križa, do konca svojega življenja; da bodo tudi nam veljale zadnje besede Jezusa na križu, še danes bodeš z mano v raju. Tudi so razložili pomen dneve slavnosti.

brodovje. Stopivši na kopno, prideš kmalo do „amfiteatra“ (arene), ki stoji blizo, le kacih par sto stopinj od luke oddaljen.

Nekoliko dalje gredoč, kreneš kmalo v arzenalsko ulico na desno, ki te pelje do sv. Polikarpa. Tam je nekaj stalo „Julijino“ gledališče, ki ga je postavil cesar „Vespasijan“ na čast „Avgustovi“ hčeri „Juliji“. To gledališče je še stalo v 14. stoletji; potujoč „Pietro d' Angera“ ga je videl l. 1501 še dobro ohranjenega. Sedaj vidimo na prostoru rimskega gledališča „pomorsko kazino“ (Marine-Casino), poglavito zabavališče in središče društvenega življenja pomorskih častnikov in uradnikov. Temelj tega krasnega poslopja je bil položen l. 1870. Notri je čitalnica, knjižnica, obednica, plesalna dvorana, restavracija in kavarna; okrog te velike hiše se pa razprostira lep vrt z raznovrstnimi nasadi (največ z južnimi rastlinami). Nasproti kazine pa vidimo novo gledališče „Politeama Ciscutti“, ki ga je postavil lastnik „de Ciscutti“ še le pred dvema leti in ima v njem do 2000 gledalcev dovolj prostora.

(Dalje prih.)

Po dokončanemu govoru je bila slovesna pontifikalna sv. maša z veliko asistenco, in ob koncu je arhidiacon, milost g. prošt dr. Jarc, naznanil odpustek 40 dni vsim pričujočim, ktere ga so podelili premilostljivi gosp. knezo-škof.

Cerkev je bila od ljudstva natlačena in vsa slavnost se je vršila v najlepšem redu.

Pri popoludanski službi božji je govoril č. g. profesor Anton Zupančič, kako moremo vsi po izgledu sv. Jakoba po veri živeti, v stiskah in trpljenju zmagonosni biti, in kelih trpljenja do zadnje kapljice izpiti. Proti večeru so milostni g. prošt dr. Jarc z asistenco molili litanije in po teh je bila z zahvaljeno pesmijo slovesnost dokončana.

Zvečer ob Marijinem zvonjenju so farni zvonovi oznanovali sklep odpustkov, prelepe slavnosti izvanrednega praznika in cerkvenega posvečevanja.

V ponedeljek zjutraj je bila druga nova sv. maša v tej farni cerkvi, ki jo je slovesno daroval č. g. Alojzij Pehani.

S Krke, 26. julija. „Skrbi in slabe leta, moré ubožga kmeta“. Tako se glasi tožba v vojaški pesni Preširnovi. In res skrbi menda ubogi kmet ni kmalo toliko imel, kakor sedaj. Skrbi ga, kaj bode za davke. Od sv. Petra nismo imeli dežja razun kake rosice. Po polji je začelo vse rumeniti ter se sušiti, potem se lahko ve, koliko bomo pridelali, zemlja je sem ter tje že grozne razpoke dobila. Naj bode še kaj časa tako, potem si lahko vsaki misli, kako bode z našimi pridelki. In tu se nam odpera žalostna prihodnost: Nič za davke, nič za hrano; kje so pa še druge potrebe! Tudi z živino ni nič, ker ima prenizko ceno, ne prodá skoraj nikdo repa, toraj zopet tu škoda!

Če pa tudi sem ravno kar o suši tožil, moram vendar tudi o vodi tožiti. Breg, ki nam od Višnje gore vodo prinaša, pri nas vedno sili čez travnike. Marsikdo si misli: Pri nas suša, v Višnji gori pa menda vedno dežuje, sicer od kod toliko vode? Tem bolj smemo to prašati, ker so pri nas vsi drugi studenci in vse vode upadle, Breg pa je vedno poln vode. Temu bilo bi se čuditi, naj bi vzroka ne bilo najdi, a ta se lahko najde, čeravno vsi nočejo tega umeti.

Od Anžetovega jeza noter do okrajne ceste, ki pelja od Gabrovšca proti Muljavi, so celi kupi nesnage nakupičeni; tudi od Šice do Višnje gore ni nič boljše, a mi sami po sebi tega ne moremo odstraniti. Gospodarjev je mnogo, a večina zanikrnih in lenih, sam ne bo nobeden nič storil, bi pa tudi kaj ne pomagalo, če bi se dela posamezni lotili. Župani nimajo oblasti jih prisiliti, da bi se grabni iztrebili, toraj vse tako ostane, kakor je bilo pred leti, voda pa, ker nima odtoka, čezdalje bolj po nižjih travnikih sili. Naj bi se nas deželni odbor usmilil, ter zapovedal, da se grabni iztrebijo. A tu pa ne mara de velja: Ker ni tožnika, tam ni sodnika. Še bi Vam lahko marsikaj potožil, na pr. o naši pošti, ktere še zdaj nimamo, dasi je dovoljena, pa — kaj pomaga, ko je ne bode nič pred zato. Zato raj raje: Z Bogom, pa še drugikrat kaj.

Fr. Z.

Naše slovstvo.

Zgodovina fará Ljubljanske škofije.

(Izdaje A. Koblar. Drugi zvezek: Zgodovina Nakelske, Dupljanske in Goriške fare. V Ljubljani. Založnik A. Koblar. 1885. 190 str. Cena 80 kr. pri založniku.)

Kakor pričujoči zvezek in obluba v predgovoru kaže, to prekoristno in prepotrebno podjetje, ako sploh hočemo kdaj dospeti do zgodovine svoje krasne vladikovine, ne bo zaspalo, nego se bo kamen h kamenčku prideval za bodočo zgradbo. In kaj naj rečemo o tem zvezku? Ocena gré v prvi vrsti res da strokovnjakom, a tudi sicer prijatelj domače povestice sme reči o njem besedico.

Tvarina je v njem razdeljena, kakor v prvem zvezku ter ima pri opisu vseh treh fará nekako naslednje oddelke: 1. Topografični in statistični opis fare. 2. Farne zgodovine, stara in nova dōba. 3. Cerkev. 4. O župnijskih poslopih. 5. Duhovni pastirji. 6. Odlični možje iz dotičnih fará. Pridejane so listine za Nakelsko faro.

Občudovati moramo trud in čebelično pridnost, s ktero sta pisatelja gg. kaplana Iv. Vrhovnik in Ant. Koblar iz raznih listin, knjig, zapisnikov, narodnih pripovedi ... nabrala ter spojila v harmonično celoto. Jezik in zlog, v katerem nam vse to pripovedujeta, more se imenovati izboren. Tu se

čistost jezika lepo spaja z narodno govorico. Med gradivom se nahaja dokaj notie, ki bodo zanimale vsakega izobraženca in prijatelja domače povestnice. Životopisne črtice odličnih mož lahko spodbudé kacega drugega rodoljuba, da o enem ali drugem napiše obširnejši životopis. Kako primerno bi bilo, n. pr., da se opiše življenje in delovanje vladike Legata, čegar ime ostane nepozabljivo v tužni Istri. Ali pa kako zeló bi ugajal obširnejši životopis dr. Karbonarija, če bi morda kteri naših rojakov na Ruskem mogel kaj izvedeti iz ondotnih arhivov gledé njegovega potovanja v Rim, da bi se kot carov diplomat s papežem pogajal zaradi zedinjenja pravoslavne s katoliško cerkvijo, kar bi posebno zdaj zanimalo slovenski svet. V knjigi se najdejo mnoge opazke, ki utegnejo posebno jezikoslovce zanimati. S takimi naglaševanji topografičnih imen, kakoršno je med ljudstvom navadno, dospemo do slovnično-pravilnega imenika krajev, gorá, dolin ... kar je nevednost ali nemčurska zaslepljenost poprej pokvarila. Sploh duhoven, učitelj, jezikoslovec, zgodovinar ... vsak najde tu za-se primerno zrnice, toraj je naravno, da naj le pridno podpirajo to rodoljubno podjetje.

Ako še pomislimo, da se je eden milostljivih vladik slovenske škofije o takih namerah kaj povoljno izrekel ter svoje veselje razodel, omenivši, da je tudi sam rad sostavljaj kronike ter jih v škofijskem listu objavljaj: je to gotovo lepa spodbuda naši častiti duhovščini, da ga posnema in pospešuje pričeto delo.

Učitelj i škola.

(Knjiga za pučke učitelje. Pripredio Marijan Vuković, kr. županijski školski nadzornik. Svezka I. U Belovaru 1885. Tiskom in nakladom knjižare i tiskare Fleischmanna.)

Tega dela ima v vsem skup iziti tri zvezke. Pričujoči v veliki osmerki in na prijetnem papirju s čistim tiskom obsega 254 strani. V 4 velikih razdelkih obravnava: I. Socijalni položaj pučke škole. II. Pučki učitelj. III. Slika dobre škole. IV. Metoda.

Namen je imel g. pisatelj: spisati „rukovodnik, kom bi mladi i neizkusni učitelji imali pedagogijsko-didaktični pregled u saveznoj celinei, da se budu od početka svoga službovanja znali bolje snaći i kretati u svom poslovanju, dok budu jednom praktični.“

V vvodu spominja na § 1. šolskega zakona, ki veléva: „da škola ima djecu religiozno i čudoredno odgajati, u obće potrebnim znanju za svakdanji život poučavati“ itd. Pisatelj povdarja: „da se ima u pučkoj školi u djeci: prvo razvijati spoznanje i prisvajanje (verske vaje!) bogoljubnih, čudorednih i gradjanskih krieposti i vrline“ itd. Dalje pravi, ako učitelj „dobro shvaća prvo svoj položaj prama školi, osobito da je on radi škole, a ne škola radi njega ...“, onda će škola donositi žudjeni plod ...“ Po ondotnem šolskem zakoniku, pravi, mora učitelj biti one vjere, od koje ima najviše djece; **) brezverskih šol pa ne priznava hrvaški šolski zakon itd.

Kolikor premorejo sedanje šolske okoliščine, more se tudi slovenski učitelj marsikaj koristnega učiti iz omenjene knjige, ki stane 1 gold. 20 kr. Globokeje v oceno tega dela se ne moremo spuščati.

Domače novice.

(Nadvojvodinja Štefanija) pride menda na 24. avgusta v Miramar, kjer bo mesec dni ostala. Cesarjevič Rudolf bavi se bo pa med tem časom na Českem pri velikih vojaških vajah okoli Plznja.

(Gosp. deželni predsednik) baron Winkler šel je na daljši odpust na Gorenjsko.

(Škoda), ki jo je večeranj ogenj na Rimski cesti št. 17 napravil, znaša blizo 4000 goldinarjev.

(Imenovanje.) Dosedanji suplent na e. k. Novo-meški veliki gimnaziji, g. Ignacij Fajdiga, imenovan je za gimnazijskega učitelja ondi.

(Za častna občana) imenovala si je Bohinjska Bistrica svojega mnogozasluznega župnika čast. g. Janeza Mesarja in pa g. deželnega predsednika barona Winklerja v seji 26. julija t. l.

*) Tukaj je prilika opomniti, kako nekteri slovenskih piscev besedo poučevati iščejo odbaciti ter pišejo le poučevati (brez d), ker blezo menijo, da je poučevati kdo vé kak pošasten germanizem! No, če je to, imate še mnogo posla, pod klop morate vreči n. pr. podvezati, podkuriti, podtakniti, podvijati, in do čuda taeh. Hrvati niso še dospeli do tega.

**) Znano je, da je po Hrvaškem mnogo grških razkolnikov in židov.

(Svetilnice) na frančiškanskem mostu vzeli so pajki in druga nesnaga v najem, ker že dolgo časa ni bilo moža na pregled, ki jih je snajl. Vse so preprežene od zunaj in znotraj, stekla pa oprasena, da se komaj še luč vidi. Danes zjutraj videli smo moža z lestvico na Mestnem trgu. Morda ga bo v teku poletja pot tudi na omenjeni most pripeljala, kjer bi bila navzočnost njegova živo potrebna.

(Petnajst Ljubljanskih strelcev) odpelje se na 4. avgusta v Inomost na strelsko svečanost.

(Huzarjev spominek pri Materi Božji v Logu), pol ure od Vipave, ktereja je postavil 5. huzarski polk svojem sobojevniku Pavlu Roštšišu v večni spomin slave in junaške smrti, je že silno popravila potreben, tako ga je izdelal časa zob. Na mogočnem podnožju dviguje se v človeški velikosti marmornast kip huzarja z nemškim in madjarskim napisom: „Pavel Roštšiš, prostak v 5. huzarskem polku, je 3. oktobra 1812 s štirimi tovariši umikajoče se Francoze tukaj zasledil in se z junaško odločnostjo na-nje vrgel. Obsulo ga je 60 pešcev in 7 konjikov, s kterimi se je, na občudovanje sovražnika, celo četrt ure boril Leodinasu podoben, dokler ga ni 30 svinčenk na tla podrlo, kjer ga je objela junaška smrt za domovino in cesarja. Hrabremu tovarišu v spomin hvaležnosti zgoraj navedeni polk.“ Da se spominek prenove, opozoril je nanj gosp. R. Dolencec, v primernem dopisu časnik „Pesti Naplo“.

(Vabilo k Metodijevi svečanosti), katero priredijo dijaki pod vodstvom abiturientov Mariborske gimnazije dne 2. avgusta 1885 v gostilni gosp. D. Jagodica v Šmarju. — Začetek točno ob osmih zvečer. Vspored: A. Beseda. 1. „Sokolska“, zbor, Foerster. 2. Pozdrav. 3. „Siroti“, zbor z alt-solom, Hajdrih. 4. „Deklica“, četverospiev, Hajdrih. 5. Slavnostni govor. 6. „Bože živi, zbor, J. pl. Zaje. 7. „Svrčanje“, zbor, V. Klaič. 8. Deklamacija. 9. „Ruža u pustinji“, Rumpf. 10. „Na straži“, zbor z bariton-solom. — B. Ples — (k časti Božji, ali Ciril-Metodovi?? Vr.)

(Ogenj) nastal je včeraj v Trstu Corsia Stadion št. 5, kjer ima prodajalec špecarije Ant. Marcolin svoje založišče. Vžgale so se stopnice in že je bila vsa hiša polna dima. S tem je bil pa tudi prebivalec zabranjen izhod. Obupno vile so si ženske po treh nadstropjih pri oknih stojčee roke in na pomagaj klicale. Nektare so že hotele na ulico poskakati, ker se je dim po sobah valiti jel. Kar proderó gasilci skozi goreče stopnice, ogenj omeje in zbegano ženstvo rešijo na ulice. V pol ure je bilo vse pogašeno.

(Za predsednika poljedeljskega zbora v Istriji) imenovan je deželni poslanec in grajščak g. Janez Canciani.

(Dveboj) napravila sta 25. t. m. blizu Kormina avstrijski nadporočnik Stöckl in bivši laški častnik Brossi, pri katerem je Stöckl v nezavednosti obležal. Borila sta se sablami. Če prav sta bila že po prvem nastopu oba ranjena, sta se vendar še dalje sekala, da jo jeden skupil.

(Laške toplice) na Štajarskem obiskalo je do sedaj 620 ljudi.

(Poštne nakaznice med Avstrijo in Bolgarijo) vpeljale se bodo po vseh c. kr. poštah s prvim avgustom v znesku do 200 goldinarjev in stanejo take pošiljatve do 20 goldinarjev 20 krajcarjev, za vsakih 10 goldinarjev več ali njihov del, pa 10 krajcarjev več. Nakaznice naj se rabijo tiste, ki so namenjene za mednarodna pošiljanja in mora dotična svota iz Avstrije v Bolgarijo nakazana vedno le v Avstrijski veljavi izražena biti.

(Ricinus dober za muhe,) čitalo se je nedavno po raznih listih. Ljudje so kar planili okoli vrtnarjev in so do poslednje sadike vse pobrali. Kdor je prepozno prišel, ga tudi za zlat denar ni več dobil, tako je pošel. Naj mu pa ne bo žal, da ga nima, kajti ricinus je res dober za muhe! Tako se zadovoljne posedajo po njem in okoli njega brenče, kakor če bilo najbolj okusno sadje. Da bi se ga pa muhe kaj ogibale, kakor se je po časnikih povdarjalo, ali da bi jih niti v sobo ne bilo, kjer ricinus na oknu stoji, na to pa niti misliti ni!

Telegrami.

Dunaj, 29. julija. Listi pišejo, da je sedaj določeno, da cesar Viljem letos ne pojde v Ischl, temveč se bodeta naš cesar in cesarica v Gastein podala nemškega cesarja

obiskat in to na 6. avgusta, kjer se bodeta pomudila do večera 7. avgusta.

London, 29. julija. Mozes Montefiore, ustanovitelj in pokrovitelj „Alliance Izraelite“ umrl je včeraj.

Umrli so:

26. julija. Marija Gradišar, zidarjeva hči, 2 $\frac{1}{4}$ let, Poljanska cesta št. 18, jetika.

27. julija. Franc Gregorin, gimnazijalec, 21 let, Sv. Petra cesta št. 55, jetika. — Berta Cescutta, vrtnarjeva hči, 4 mes., Rimska cesta št. 10, vsled katara v črevesu. — Albina Dernovšek, mizarjeva hči, 4 mes., Karlovska cesta št. 14, driska.

28. julija. Marija Stopar, gostija, 57 let, Sv. Petra cesta št. 45, pljučni edem.

V bolnišnici:

24. julija. Jernej Marovt, delavec, 53 let, Alkoholismus. — Meta Alčin, gostija, 60 let, Pyaemie.

25. julija. Franc Jerak, gostač, 76 let, Marasmus.

Tu jci.

27. julija.

Pri **Matiču**: Schiman, Steinberger, trgovec, z Dunaja. — Ernst Runbold, inženir, iz Gradea. — Peter Accerboni, c. k. nadzornik, z družino, iz Trsta. — Polak, zasebnik, iz Trsta.

Pri **Slonu**: Bundialek, Bergmann, Schuh, Kratochwill, Thom, trgovec, z Dunaja. — Henrik Politzer, trgovec, s so-progo, iz Trsta. — Edvard Klemens, trgovec, iz Reke. — Josip Fürst, trgovec, iz Radgone.

Pri **Južnem kolodvoru**: Ludovik Maciolskai, profesor, iz Stanislave. — Edvard Vram, posestnik, iz Trsta. — Jakob Habian, c. k. pismonoša, iz Trsta. — Mihal Bubert, c. k. gojzd. uradnik, iz Litije. — Karl Brož, vinski trgovec, iz Klanca.

Pri **Avstrijskem caru**: Janez Kotschever, komi, iz Krškega.

Tržaško tržno poročilo.

Kava: Santos po 44 gl., Rio 43, St. Domingo 53, Portorico, 80 Cejlon 68—125, biserna 90, Java 57.50, Mokka 86—95.

Sladkor po 23.25—25.75 gl.

Dišave: poper 90 gl., žbice 69.

Južno sadje: dateljni 23, fige iz Kalamate 12, iz Smirne 11, rozine 14, pomorance 3, limone 2.50 za vsak zaboj, rožiči 6, mandeljni 74.

Olje: laško 50—90 gl., albansko 42—48, dalmatinsko 43, angleško 31, petrolej 9.50.

Kože: juhtovina 300, podplatje 140—165, teletnina 357—616, jagnječi kožuhi sto komadov 70, zajčje sto komadov 20 gl.

Volna: bosanska 105 gl., albanska 112, ister-ska 110.

Bombaž: ameriški 75, indiški 47.

Ježice po 22—27 gl.

Žito: pšenica ruska 8.50—8.75 laška 9.25, koruza 6.75, rž 7.25, oves 8.75, fižol 10, grah 11—15, riž laški 14—21, indiški 12.50 goldinarjev za vsakih 100 kilogramov.

Mast: maslo 95—100, angleška 50, ogerska 55, špeh 51.50.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

29. julija

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	82 gl. 70 kr.
Sreberna " 5% " 100 " (s 16% davka)	83 " 35 "
4% avstr. zlata renta, davka prosta	108 " 85 "
Papirna renta, davka prosta	99 " 45 "
Akcije avstr.-ogerske banke	869 " — "
Kreditne akcije	284 " 10 "
London	125 " — "
Srebro	— " — "
Francoski napoleond.	9 " 91 $\frac{1}{2}$ "
Ces. cekini	5 " 91 "
Nemške marke	61 " 40 "

Od 28. julija.

Ogerska zlata renta 4%	99 gl. 20 kr.
papirna renta 5%	92 " 45 "
Akcije anglo-avstr. banke	200 gl. 98 " 75 "
" Ländersbanke	98 " 20 "
" avst.-oger. Lloyd v Trstu	562 " — "
" državne železnice	299 " 80 "
" Tramway-društva velj. 170 gl.	193 " 50 "
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 128 " — "
4% " " " 1860	500 " 140 " — "
Državne srečke iz l. 1864	100 " 167 " 75 "
" " " 1864	50 " 167 " — "
Kreditne srečke	100 " 177 " 75 "
Ljubljanske srečke	20 " 22 " 50 "
Rudolfove srečke	10 " 18 " 50 "
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	114 " 50 "
" Ferdinandove sev.	106 " 50 "
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	104 " — "

Izvrsten méd

(garantiran pitancee)

v plehastih škatljah po 5 kil (kilo po 60 kr.), škatlja 30 kr., se dobiva proti poštenu povzetju ali pa proti gotovi plači pri

OROSLAVU DOLENCU,

(15) svečarji v Ljubljani.

Za darila mladini

o raznih prilikah, pa tudi odrasčenim, posebno priporočamo naslednje spise, kterim je spisovatelj č. g. Ant. Kržič in so zdaj naša lastnina:

Izgledi bogoljubnih otrok

iz vseh časov krščanstva.

I. del, drugi natis 1882 str. VI, 151,

II. " " " 1885 " V, 160.

III. " prvi " 1883 " IV, 172.

Vsaki zvezek stane mehko vezan 30 kr., kart. 40 kr. krasno v platnu vezan 60 kr., vsi trije deli skupaj krasno v platnu vezani veljajo le 1 gld. 50 kr.

V posebnih sešitkih se tudi dobi:

Sv. Germana, izgled krščanske potrpežljivosti.

Cena 5 kr.

Sv. Marije Magdalene Paciške mladostna leta.

Cena 5 kr.

To delo je že po „Zg. Danieci“ dovelj znano. Ko se je tudi v posebnih zvezkih izdalo, je bilo z veseljem sprejeto, po raznih časnikih vgodno ocenjeno in jako priporočano. — Posebne prednosti tem zvezkom so: 1. Zanimljiva in raznovrstna tvarina iz raznih stanov in časov. O njej piše pisatelj v uvodu I. zvezka: „Menim, da prav sodim, če pravim, da med drugim so zlasti lepe zgodbe in zgledi tisto oralo, katero najgluboče seže v rahlo zemljico mladostnega srca in ob enem zaseje v njem seme, ki ne more ostati brez dobrega sadu. In sicer pred vsem take zgodbe, pri kterih ni treba mlademu čitatelju se vpraševati, so li resnične ali ne?“ Tvarina je tako razdeljena, da se v prvem zvezku opisujejo zgledi iz sedanjega veka; drugi zvezek sega že bolj v oddaljene čase; slednji pa se čedalje bolj bliža začetku krščanstva. — Pridjalo bi se še lahko mnogo, kakor pravi pisatelj v uvodu III. knjige, a knjiga bi se morala podražiti in marsikaj bi se moralo ponavljati. Zdaj pa je zlasti poskrbljeno za različnost in mikavne prizore. 2. Lahko umevna pisava. „Cvete iz vrtov sv. Frančiška“, ki se samo odlikuje po lepi slovenščini, piše (I. l. 9. zv.): „Mi vsim našim bralcem, zlasti starišem, katehetom in učiteljem, ki imajo mladim za dobro, tečno berilo skrbeti, toplo priporočamo te lepe knjižice. Našli bodo v njih tisto priručno, deteje ljubeznjivo pisavo...“ Posebno rabno dela knjigo to, da je vsak večji popis razdeljen v več oddelkov s primernimi napisi, uvodi itd. 3. Namen, v resnici koristiti mladini, ki tu lahko razvidi, kako so mladi svetniki in svetnice se morali vojskovati in premagovati, da so to postali, kar so. Zato tudi prof. A. Zupančič v „Pastirstvu“ (I. del, str. 230) posebej priporoča gg. katehetom te knjige. 4. V primeri z drugimi enakimi knjigami jako nizka cena! Zeleti je toraj, da se to koristno delo še pridniše razširja med Slovenci pego do zdaj.

(10) **Katoliška Bukvarna.**

Ivan Lapajne v Krškem

je izdal in ima v zalogi sledeče (28)

knjige in knjižice

za ljudske šole in učitelje:

a) Praktično metodiko	cena — gl. 80 kr.
b) Prvi poduk	" — " 60 "
c) Fiziko in kemijo	" — " 60 "
d) Prirodopis	" — " 56 "
e) Zemljepis	" — " 26 "
f) Geometrijo	" — " 24 "
g) Malo fiziko	" — " 23 "
h) Domovinoslovje	" — " 20 "
i) Pripovedi iz zgod. Štajerske	" — " 6 "
j) Opis krškega okraj. glav.	" — " 30 "
k) Zgodovina štaj. Slovencev	" 1 " 20 "

Isti pisatelj ima v zalogi tudi razne pisanke in risanke, mali slovenski zemljevid kranjske dežele z deli sosednih kronovin, cena 1 kr., ter slovensko-nemški zemljevid Avstrijsko-Ogerske, cena 1 kr., in zemljevid Krškega okrajnega glavarstva, cena 5 kr.

Slomšekovih zbranih spisov

IV. knjiga:

„RAZLIČNO BLAGO“,

ravnokar izdana, dobiva se pri izdajatelju čast. gosp. Mih. Lendovšku v Makolah (Maxau bei Pöls-tschach) po 1 gld. s poštino vred. Tržna cena po knjigarnah ji je 1 gl. 40 kr. za trdovezan, 1 gl. 30 kr. za broširan iztis. — Obsega tri oddelke: I. „Šola in odgoja“, str. 180; II. Narodna politika in narodno gospodarstvo, str. 183—354; III. Razna tvarina, str. 357—428.

(7)

Umetne

(29)

zobe in zobovja

ustavlja po najnovejšem amerškem načinu brez vsakih bolečin ter opravlja plombovanja in vse zobne operacije

zobozdravnik A. Paichel,

poleg Hradskega mostu, I. nadstropje.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.